

AZƏRBAYCAN STANDARTLARININ BEYNƏLXALQ TƏDBİRLƏRƏ TƏTBİQİ UĞURLU İNKİŞAFIMIZIN MÜHÜM AMİLİDİR

Müasir siyasi tariximizin parlaq səhifələrinə başlanğıc verən müdrik siyasi xadim Heydər Əliyev öz təcürübəsinə əsaslanaraq dünyanın çağdaş inkişafındakı proseslərdə yer tutmaq, hadisələrə fəal surətdə qarışmaq, öz sözünü demək zərurətinin çoxşaxəli siyasət tələb etdiyini daim önə çəkmişdir. Bu isə təkə diplomatıyanın, diasporun, yaxud ictimai-siyasi təşkilatların fəaliyyəti ilə həyata keçirilə biləcək məsələ deyildir. Elə buna görə də ulu öndər həmişə bir həqiqəti qiymətləndirirdi ki, idman və gənclər siyasəti ilə bağlı qazanılan uğurlar, nailiyyətlər birmənalı olaraq ölkənin ümumi inkişaf səviyyəsini, mövcud fiziki-mənəvi potensialını müəyyənləşdirməklə xalqın dünyada özünü təsdiqinin mühüm amillərindən birinə çevrilir. Tarixin verdiyi fürsətdə isə yalnız xarizmatik siyasi lider bu missiyanı ümummilli məsələ kimi qoya bilərdi. Müstəqillik illərinin ilk vaxtlarında baş vermiş siyasi proseslərin təhlili deməyə əsas verir ki, dahi siyasi xadim bu kimi bütün tələpəli məsələlərin həll olunmasına dair münasibətini dəqiq, sərrast və zamanında həyata keçirmişdir. Bunun isə davamlı olaraq şüurlarda kök salması, gənc nəslin vasitəsi ilə uzun tarixi dövrdə milli ideala çevrilməsi global tarixi-siyasi məsələ kimi qarşıya qoyulmaqla gələcək nəslin məsuliyyətini artırırdı. Bax, bu həqiqətlər tanınmış ictimai xadim, ən əsası isə ləyaqətli və təndəş Mirkazim Seyidovun gənc tədqiqatçı Vüsal Əsgərovlə birlikdə bu günlərdə nəfis tərtibatla ərsəyə gətirdiyi "Azərbaycan: Avropa Oyunlarının ilk evi" adlı kitabda təhlil edilir. Bu kitab bir tədqiqatçı olaraq bizdə həm fərəh hissi yaradır, həm də gələcəkdə fundamental araşdırmalar üçün yeni tədqiqat imkanları açır. Diqqətçəkən məqam budur ki, kitabı oxuyarkən hər səhifədə ulu öndər Heydər Əliyevin, demək olar ki, çox vacib istiqamətlər açan, bizi qüdrətli gələcəyə səsləyən sətərləri, müdrik fikirləri özünə yer tutur. Bu fikirlər ümummilli mütəşəkkilliyə, saysız-hesabsız problemlər əhatəsində olan, lakin bəşər tarixinə mübarizə və möhkəm iradə ilə qəhrəmanlıqlar yazmış bir xalqın layiq olduğunu əldə etmək çağırışını açıq-aşkar göstərir.

Daha sonra ulu öndər Heydər Əliyevin dövlət quruculuğunun davamlılığını təmin etməklə, prosesləri dəqiq və uzun tarixi dövrə planlaşdırılmış şəkildə həyata keçirmək üçün siyasi varislə xətini düzgün müəyyənləşdirməsi mühüm amildir. Bu bir

həqiqətdir ki, 1997-ci ildə İlham Əliyevin Milli Olimpiya Komitəsinin Prezidenti seçilməsi ilə idman və bədən tərbiyəsi prosesi yeni mərhələyə qədəm qoymuşdur. Dahi siyasi xadim öz xalqının zəngin irsinin mühüm cəhəti kimi idmanı yüksək qiymətləndirirdi ki, Azərbaycan xalqı fiziki cəhətdən sağlamlıqla əslində formalaşmış zəngin idman ənənələrinə malikdir. Kitabda toxunulan məqamlar və əsrlərin təcürübəsindən çıxarılan nəticələr göstərir ki, belə siyasi kurs müstəqilliyimizin ilk vaxtlarından siyasi təcürübənin köməyi ilə nəzəriyyədən praktikaya tətbiq edildi. Digər tərəfdən Prezident İlham Əliyevin bu sahədəki fəaliyyəti, daha sonra isə Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın dünya miqyasında həyata keçirdiyi layihələrin mahiyyəti, siyasi əhəmiyyəti və perspektivləri mərhələli və əhatəli şəkildə tədqiq edilmişdir. I Avropa Oyunlarının keçirilməsi haqqında da Prezident İlham Əliyev dövlətin qətiyyət və iradəsini bu sözlərlə ifadə etmişdi: "Biz Avropa Oyunlarını Yay Olimpiya Oyunlarının səviyyəsində keçirmək əzmindəyik. Bu oyunlar bir Avropa bayramına çevrilməlidir". Aparılan ardıcıl inkişaf strategiyası 20 ilə qədər artıq bir müddətdə xalqımızın dünyada bir çox nailiyyətlərə imza atması ilə şərtlənmiş, dünya Azərbaycanın etibarlı tərəfdaş, qonaqpərvər, mənəvi zənginliyi yüksək olan qədim xalq olması kimi həqiqətləri etiraf etməyə başlamışdır. Mətinin əvvəlində dediyimiz kimi, bu kurs əsası ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş böyük bir inkişaf strategiyasının düzgün, əsaslandırılmış, düşünülmüş formada inkişaf etdirilməsi demək idi. Kitabda bu incə məqamlara yer gəldikcə toxunulur, dəyərli fikirlər özünə yer tapır. Zənnimizcə, illərlə aparılan belə gərgin siyasi fəaliyyətin nəticəsi idi ki, Azərbaycan dünya arenasında tanınmaq mərhələsindən regionun və qitənin söz sahibinə çevrilmiş, global layihələrə və beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi etməyə başlamışdır.

Odur ki, 2012-ci il dekabr ayının 8-də Romada Avropa Olimpiya Komitəsinin 41-ci Baş Məclisində əksər səs çoxluğu ilə Avropa Oyunları yaradıldı və 2015-ci ildə birinci Avropa Oyunlarının Azərbaycanda keçirilməsi haqqında qərar qəbul edildi. Bu tədbirdə Avropanın 49 Milli Olimpiya Komitələrinin gizli səsverməsi ilə Bakının namizədliyi böyük səs çoxluğu ilə (84 faiz) dəstəklənmişdir. Olimpiya Oyunlarının Avropa qitəsində yaranmasına baxmayaraq

Azərbaycanın ilk olaraq bu missiyanı üzərinə götürməsi mühüm hadisə idi. Bu məsələ ilə bağlı 2013-cü il yanvarın 17-də Avropa Oyunlarını yüksək səviyyədə keçirmək üçün Təşkilat Komitəsi də yaradılmışdır. Təşkilat komitəsinin ilk iclasında Prezident İlham Əliyev demişdir: "Bu tarixi qərarın qəbul edilməsində, əlbəttə ki, ölkəmizin beynəlxalq nüfuzu həlledici rol oynamışdır. Son illər ərzində Azərbaycan dünya miqyasında özünü dinamik inkişaf edən müasir güclü ölkə kimi təqdim edə bilmişdir. Müstəqilliyimizin 20-ci ildönümünə təsadüf edən bu tarixi qərar əsliində 20 il ərzində görülən işlərin təzahürü idi. Bizim artıq mötəbər beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsində gözəl təcürübəmiz vardır. Yeni biz bu tədbirləri keçirməklə və öz təşkilatçılıq qabiliyyətimizi göstərməklə bir növ yeni standartlar tətbiq edirik. Bu, artıq Azərbaycan standartlarıdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti bəşəriyyətin gələcəyinin məhz multikulturalizmin inkişafı ilə bağlı olduğunu cəsarətlə bəyan edir. Bu çağırış bəşəri dəyərləri yüksək qiymətləndirən geniş ictimaiyyət və təşkilatlar tərəfindən dəstəklənmişdir. Fikrimizcə, bax bu prosesə ən böyük təkan global, beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsi və onun qarşısına qoyduğu xoşməramlı məsələlər verəcəkdir. Çünki ictimai rəy formalaşdırın bu tədbirlərlə xalqların bir-birini daha yaxından tanımasına və bəşəriyyətin çağırışlarına hazır olmaq mümkündür. I Avropa Oyunlarının daha bir əhəmiyyəti bununla xarakterizə edilməlidir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev "Rossiya-24" telekanalına müsahibəsində məsələyə münasibətini belə ifadə etmişdir: "Məşəl artıq yandırlılıb. Biz onu qədim "Ateşgah" məbədində alovlandırdıq. Bu, qədim zərdüştlük məbədidir. Bildiyiniz kimi, Azərbaycan bir çox dinlərin — zərdüştlüyün, islamın, xristianlığın, iudizmin birgə mövcud olduğu bir ölkədir. Ölkəmizdə xalqlar arasında qardaşlığın və dinlərarası əməkdaşlığın nadir ab-havası var".

Bütün bu proseslərdə öndə gedən ölkə olaraq 2 oktyabr 2014-cü ildə Bakıda keçirilən IV Beynəlxalq Humanitar Forumun qarşısına qoyduğu məsələlərdə də Azərbaycan dövləti multikulturalizmin XXI əsrin ən önəmli çağırışlarından olmasını, bu gün bütün dünyadakı inteqrasiya proseslərinin müsbət təsirinin qarşılıqlı anlaşma, yüksək mənəvi keyfiyyətlərin nümayişi, habelə ictimai fikrin nəzərə alınması ilə həyata keçiri-

lə biləcəyini rəsmi dövlət mövqeyi kimi ortaya qoymuşdur. Tədbirin leytmotivi də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin irəli sürdüyü "Multikulturalizm — bəşəriyyətin xoşbəxt gələcəyinin təməl prinsipidir" ideyası idi. Prezident İlham Əliyev bu tədbirdə çox maraqlı və beynəlmilət bir fikir yürüdərkə demişdir... "dövlətlərin siyasətini hər bir cəmiyyətin siyasi və ictimai-elmi elitası, ictimai rəy müəyyən edir. Heç bir dövlət və hökumət başçısı ictimai rəyi nəzərə almayı, ona məhəl qoymaya bilməz. Ona görə hesab edirik ki, biz birgə söylərimizlə bu məsələləri açmalıyıq, danışmalıyıq. Narahətəciq məsələlər ətrafında fikirlərimizi bildirməliyik, lazım gəldikdə irad tutmalıyıq". Deməli, müasir bəşəri problemlərin həlli üçün hər şey ictimai fikirdə formalaşmalıdır. İctimai fikir əsas meyar olmalıdır. Bu zaman hər bir addım dayanıqlı və bəşəri əhəmiyyətli olacaqdır.

Avropa Olimpiya Komitəsinin Baş Assambleyasının 2012-ci il 8 dekabr tarixli qərarı ilə 2015-ci il iyunun 12-dən 28-dək I Avropa Oyunlarının keçiriləcəyi Azərbaycan Respublikası həm də Davamlı İnkişaf Məqsədləri (DİM) üzrə Milli Məsləhətləşmələr aparmaq üçün seçilmiş 80 ölkədən biri olmuşdur. Hələ 2012-ci il dekabrın 30-da təsdiqlənmiş "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" İnkişaf Konsepsiyası və BMT-nin Davamlı İnkişaf Məqsədləri arasında uyğunluğun olması göstərir ki, Azərbaycan dövləti öz inkişafını global çağırış və təmayülləri nəzərə almaqla qurur.

Bütün bunların fonunda Azərbaycanın birinci xanımı, I Avropa Oyunları Təşkilat Komitəsinin sədri, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi bütün Avropa Oyunları qarşı aparılan "qara piar" kampaniyası artıq siyasi maraqların və iddiaların çılpaqlığını üzə çıxarmışdır. Bəzi Qərbi siyasi dairələri Azərbaycana qarşı qərəzli fəaliyyətlərini bu ərəfədə hətta açıq şəkildə büruzə verərək ölkəmizin uğurlarına qarşı çox aqressiv mövqə nümayiş etdirmişlər. Bunları da ictimaiyyətimizin hər bir nümayəndəsi görməli, nəticələr çıxarmalı və birmənalı münasibət bildirməlidirlər. Əslində 3 dildə çapdan çıxan bu əsər, həm də belə kampaniyalara cavab üçün də əhəmiyyətlidir. Xarici ölkələrə yayılacaq əsər istər-istəməz Azərbaycan həqiqətlərini və bəşəri nailiyyətləri bu ölkələrin nümayəndələrinə əyani şəkildə göstərəcək. Bu nailiyyətlərin nəticəsi idi ki, Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti Patrik Hikki ilk Avropa Oyunlarının Bakıda keçiril-

əlbəttə, həmin cəmiyyətlər milli-dini ayrı-seçkilik yoluna qədəm qoymasalar da belə qənaət yaranır ki, xalqlar arasındakı münasibətlər dərinə öyrənilməmişdir. Azərbaycan nümunəsi isə onu göstərir ki, bəşəri dəyərlərə söykənərək özünə və başqalarına hörmət prinsipinin əsas tutulması milli maraqların qorunmasına yönəlik dövlət siyasətini şərtləndirir. I Avropa Oyunlarının Azərbaycanda keçirilməsinin xüsusi əhəmiyyəti həm də ondadır ki, son illər bəşəriyyətdə ən çox sülhə can atan, humanizm prinsiplərini əsas tutan, xalqların azad və firavan yaşamasına Azərbaycan dövləti ən yüksək səviyyədə çalışır. Digər tərəfdən, Şərqlə Qərbi, sözün əsl mənasında, birləşdirən ölkədə keçirilən idman oyunları Avropa ölkələrinin bu Oyunlarda təkə fəal iştirakçı yox, həm də fəal tərəfdaş olması demokratiya yolunda ilk, amma inamlı addımlarını atan müstəqil Azərbaycan haqqında obyektiv həqiqətlərə münasibətini zəruri edir. Mənəvi baxımdan isə I Avropa Oyunları Azərbaycanı daha yaxından tanımaq istəyənlər üçün, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması üçün də vacibdir. I Avropa Oyunları bizə imkan yaradır ki, ölkəmizin milli-mənəvi dəyərlərini dünyada tanıdaq. Bu gün regionda sülhün və sabitliyin qorunması naminə "qara piar"a sərf edilən enerjini dövlətlər Dağlıq Qarabağ münasibətinin həllinə yönəltməlidirlər. Təəssüf ki, bəzi xarici ölkələrdə I Avropa Oyunlarına qarşı genişmiqyaslı antireklam kampaniyasının aparılması onu sübut edir ki, Avropada və Qərbdə hələ də Azərbaycanın inkişafını, onun tutduğu yolu istəməyənlər az deyil. I Avropa Oyunlarına qarşı aparılan "qara piar" kampaniyası artıq siyasi maraqların və iddiaların çılpaqlığını üzə çıxarmışdır. Bəzi Qərbi siyasi dairələri Azərbaycana qarşı qərəzli fəaliyyətlərini bu ərəfədə hətta açıq şəkildə büruzə verərək ölkəmizin uğurlarına qarşı çox aqressiv mövqə nümayiş etdirmişlər. Bunları da ictimaiyyətimizin hər bir nümayəndəsi görməli, nəticələr çıxarmalı və birmənalı münasibət bildirməlidirlər. Əslində 3 dildə çapdan çıxan bu əsər, həm də belə kampaniyalara cavab üçün də əhəmiyyətlidir. Xarici ölkələrə yayılacaq əsər istər-istəməz Azərbaycan həqiqətlərini və bəşəri nailiyyətləri bu ölkələrin nümayəndələrinə əyani şəkildə göstərəcək. Bu nailiyyətlərin nəticəsi idi ki, Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti Patrik Hikki ilk Avropa Oyunlarının Bakıda keçiril-

məsi ideyasını dəstəkləyərkən Bakının müasir infraqurucura malik olduğunu xüsusi qeyd etmişdir. Patrik Hikki bu fikirləri dəyərkən gedən inkişafın göstəricilərinə və bu işlərə məsuliyyətlə yanaşmanı ön plana çəkərək demişdir: "Bakı-2015", ilk Avropa Oyunları Təşkilat Komitəsinin sədri, birinci xanım Mehriban Əliyeva hazırlıq işlərində şəxsən iştirak edərək dəyərli göstəriş və tövsiyələrini vermiş, işə tam sadiqliyini nümayiş etdirmişdir". Çünki 2012-ci ildən bəri Bakı Olimpiya Stadionu, Milli Gimnastika Arenası, Su İdmanı Sarayı, Dağ Velosipedi Parkı, Bakı Atıcılıq Mərkəzi, Bakı Kristal Zalı, Heydər Əliyev adına İdman-Konsert Kompleksi, "Baku Sport City", Tofiq Bəhramov adına Respublika Stadionu və digər idman obyektlərinin inşa və yenidən bərpa edilərək istifadəyə verilməsi mühüm hadisə olmaqla gərgin zəhmətin nəticəsi idi. Təbii ki, Azərbaycan dövlətinin qayğısı prosesin müasir vəziyyətə gəlməsinə xüsusi stimül vermişdir. Təşkilat Komitəsinin sədri, Mehriban xanım Əliyevanın qeyd etdiyi kimi, "Müstəqilliyimizi bərpa etdikdən sonra idmanın inkişafı dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biri olmuşdur. Bu böyük idman hadisəsinin özünəməxsusluğunu və tarixiliyini şərtləndirən başlıca səbəb bütün qitəni bir araya gətirəcək Avropa Oyunlarının təməlinin məhz Azərbaycanda qoyulmasıdır. Azərbaycan bu hüququ əldə etməklə müstəqil dövlət kimi ona göstərilən etimadın nə dərəcədə yüksək olduğunu, eyni zamanda, ölkəmizin digər sahələrdə olduğu kimi, idman sahəsində də artıq önəne formalaşdırın dövlətə çevrildiyini sübut edir. Belə bir həssas tarixi məqamda Azərbaycan Avropanı yenidən bir araya gətirmək təşəbbüsü ilə öndədir! Bu təşəbbüsün əsl mahiyyətinin Avropa dövlətləri və xalqlar tərəfindən dərkə böyük əməkdaşlıq və inteqrasiya potensialından səmərəli istifadədir. Təsədüfi deyil ki, BMT-nin Baş Assambleyası tərəfindən 31 oktyabr 2014-cü ildə qəbul edilmiş 69/6 sayılı Qətnamədə qeyd edilir: "2015-ci ildə Bakıda keçiriləcək ilk Avropa Oyunları qitə səviyyəsində sülh, əməkdaşlıq və inkişaf üçün önəmli platformadır". Bu proseslər xronoloji baxımdan informasiya bazası olaraq kitabda toplanması, tədqiqatçılar tərəfindən həm də əyani vəsait kimi əhəmiyyətlidir.

Beləliklə, müqayisəli təhlil həm də onu göstərir ki, XIX əsrdə dünyanın yenidən keçirməyə başladığı Olimpiya oyunları müxtəlif ölkələrdə

hər 4 ildən bir təşkil olunur, ancaq bu oyunların ilk keçirildiyi Yunanıstan və onun paytaxtı Afina hələ də unudulmur. Əsrlər, qərinələr, keçsə də bu bəşəri əhəmiyyət kəsb edən hadisə Azərbaycanı da unudurmayacaq. İdman - sülhün, barışın rəmzidir və müharibələrin, qırğınların hələ də davam etdiyi, ətrafımızı qan qoxuduğu çağdaş dünyada sülh hər zaman arzuolunandır. Sülh bütün insanlara, bütün dövlətlərə lazımdır. Bu uzaqgörənliyi təhlil edərək Prezident İlham Əliyev 2014-cü il aprelin 13-də keçirilən Nazirlər Kabinetinin 2014-cü ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasında belə şərh etmişdir: "Bu oyunlar həm idman növlərinin və həm də idmançıların sayına görə Olimpiya İdman Oyunlarına çox yaxındır. Bu Oyunları elə keçirəcəyik ki, bu, gələcək Olimpiya Oyunları üçün də nümunə olsun. Azərbaycan özünü dünyaya yenidən müasir, dinamik inkişaf edən, güclü dövlət kimi təqdim edəcekdir. Azərbaycanda qoyulan standartlar bundan sonra Avropa Oyunları üçün bir standart kimi qəbul ediləcək".

Bütün bunların kitab halında ardıcılıqla təhlil edilməsi, ən əsası isə tədbir ərəfəsində geniş oxucu kütləsinə çatdırılması Azərbaycanın beynəlxalq aləmə təsir imkanlarının və mövcud siyasi inkişaf yolunun dünyada qəbul edilməsinin tədqiqi, təbliği və geniş ictimaiyyətə çatdırılmasıdır.

Rəna MİRZƏZADƏ,
fəlsəfə üzrə elmlər doktoru,
Sənan HƏSƏNOV,
siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru.